

VIỆN KINH TẾ VIỆT NAM

THÀNH ỦY HẠ LONG

THAM LUẬN TẠI HỘI THẢO KHOA HỌC

**THÚC ĐẨY KINH TẾ XANH, KINH TẾ SỐ, KINH TẾ DI SẢN
CỦA THÀNH PHỐ HẠ LONG
TRONG KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC**

Hạ Long, tháng 12 năm 2024

MỤC LỤC
THAM LUẬN TẠI HỘI THẢO KHOA HỌC
“Thúc đẩy kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế di sản
của thành phố Hạ Long trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc”

TT	Họ tên	Nội dung tham luận	Trang
1	GS.TS. Nguyễn Văn Kim - Phó Chủ tịch Hội đồng Di sản quốc gia	Tầm nhìn giá trị di sản thiên nhiên Thế giới Vịnh Hạ Long	01
2	GS. TS. Trần Thọ Đạt - Nguyên Hiệu trưởng Trường Đại học Kinh tế Quốc dân	Phát triển kinh tế số và xanh tại thành phố Hạ Long, Quảng Ninh: Một số định hướng và giải pháp	14
3	GS.TS. Trần Thị Vân Hoa - Nguyên Phó Hiệu trưởng Trường Đại học Kinh tế Quốc dân	Chuyển đổi xanh du lịch vì mục tiêu phát triển thành phố di sản Hạ Long	26
4	GS. TS Trần Thanh Hải - Hiệu trưởng Trường Đại học Mỏ - Địa chất	Nhận dạng các giá trị địa chất độc đáo của ‘Di sản Địa chất quốc tế Vịnh Hạ Long’ để phát triển Du lịch địa chất: giải pháp hữu ích cho sự phát triển Kinh tế di sản phục vụ Phát triển bền vững thành phố Hạ Long	33
5	PGS.TS. Lê Xuân Bá, Nguyên Viện trưởng Viện Nghiên cứu Quản lý kinh tế Trung ương	Đổi mới mô hình tăng trưởng kinh tế hướng đến chuyển đổi xanh, kinh tế xanh ở thành phố Hạ Long	46
6	PGS.TS. Trần Đình Thiên - Nguyên Viện trưởng Viện Kinh tế Việt Nam	Hạ Long vươn mình từ kinh nghiệm 30 năm phát triển	56
7	PGS.TS. Bùi Tất Thắng - Viện trưởng Viện Phát triển bền vững kinh tế địa phương Việt Nam - ASEAN; Ths. Lê Thị Lệ - Viện Phát triển bền vững kinh tế địa phương Việt Nam - ASEAN	Không gian thành phố Hạ Long mở rộng- nhìn từ cực tăng trưởng kinh tế đến động lực phát triển vùng và quốc gia, toàn cầu	63
8	PGS.TS. Nguyễn Thế Chinh - Nguyên Viện trưởng, Viện Chiến lược Chính sách tài nguyên và Môi trường, Bộ TN&MT	Chuyển đổi mô hình tăng trưởng từ nâu sang xanh từ thực tiễn tỉnh Quảng Ninh	73

9	PGS.TS KTS Nguyễn Hồng Thục - TS Nguyễn Thị Vĩnh Hà, Đại học quốc gia Hà Nội	Mô số kinh nghiệm quốc tế phát triển thành phố di sản tương đồng với thành phố Hạ Long	35
10	PGS.TS. Nguyễn Đức Chiến, Phó Viện trưởng Viện Xã hội học - ThS Nguyễn Duy Thái, Cộng tác viên Tạp chí Xã hội học Việt Nam	Hình thành thị trường việc làm xanh ở thành phố Hạ Long; Thực trạng và triển vọng	105
11	PGS.TS. Đặng Thị Phương Hoa - Viện Nghiên cứu châu Âu, Viện Hàn lâm KHXHVN	Kinh nghiệm phát triển du lịch bền vững tại các khu di sản Unesco ở các nước châu Âu và gợi ý cho thành phố Hạ Long	118
12	PGS.TS. Phạm Trung Lương, Nguyên Phó viện trưởng viện Nghiên cứu Phát triển du lịch; ThS. Nguyễn Thị Thúy Hằng	Định hướng chiến lược phát triển du lịch bền vững Vịnh Hạ Long	136
13	PGS.TS. Nguyễn Thị Song Hà, Ths. Nguyễn Văn Phong - Học Viện Khoa học xã hội ĐH Mở địa chất	Khai thác các giá trị di sản cho phát triển kinh tế du lịch bền vững vịnh Hạ Long	149
14	PGS. TS. Nguyễn Hữu Dũng, Chủ tịch Hội Nuôi biển Việt Nam	Giải pháp nuôi biển sinh thái theo hướng bền vững ở khu vực ven biển tỉnh Quảng Ninh	160
15	PGS. TS. Nguyễn Thanh Bình, PGS. TS. Bùi Anh Tuấn, PGS. TS. Vũ Hoàng Nam - Đại học ngoại thương	Giải pháp Marketing địa phương phát triển thành phố Hạ Long theo định hướng kinh tế xanh	174
16	PGS.TS. Nguyễn Quốc Thịnh- Đại học Thương mại	Chiến lược xây dựng và phát triển thương hiệu địa phương Hạ Long	192
17	PGS.TS. Vũ Hùng Cường - Viện trưởng Viện Thông tin Khoa học xã hội	Kinh tế di sản: Một số vấn đề lý luận, thực tiễn và hàm ý chính sách cho thành phố Hạ Long	199
18	PGS.TS Dương Văn Sáu - Khoa Du lịch, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội	Phát triển kinh tế di sản: Những vấn đề lý luận và thực tiễn tại thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh	208

19	PGS.TS. Trần Thị An - Trưởng ĐH Liên ngành và Nghệ thuật, ĐH Quốc gia HN	Kinh tế di sản: một số vấn đề lý luận và thực tiễn	228
20	PGS. TS. Phạm Ngọc Thạch - Phó Trưởng Ban Pháp chế Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam	Chỉ số xanh cấp tỉnh và thực tiễn tại Quảng Ninh	243
21	TS. Trần Ngọc Chính – Chủ tịch Hội Quy hoạch đô thị, nguyên Thứ trưởng Bộ Xây dựng	Tầm nhìn quy hoạch đô thị Hạ Long theo hướng xanh, bền vững	260
22	TS. Đỗ Diệu Hương - Viện Kinh tế Việt Nam	Chuyển đổi khu công nghiệp hiện hữu sang khu công nghiệp sinh thái: Kinh nghiệm thực tiễn và gợi ý cho Quảng Ninh	270
23	TS. Hà Huy Ngọc – Viện Kinh tế Việt Nam	Phát triển toàn diện kinh tế biển xanh, kinh tế di sản và kết nối chuỗi đô thị toàn cầu: Lý luận, thực tiễn và bài học chiến lược cho thành phố Hạ Long trong Kỷ nguyên mới	279
24	TS. Nguyễn Đình Đáp - Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam	Giải pháp xử lý chất thải rắn theo hướng kinh tế tuần hoàn ở thành phố Hạ Long	308
25	TS. Trần Thị Thu Hương - Viện nghiên cứu phát triển bền vững vùng	Kinh tế ban đêm: những yếu tố góp phần thành công và gợi ý cho thành phố Hạ Long	318
26	TS. Phạm Thị Trâm - Viện Địa lý Nhân văn	Bảo vệ môi trường cảnh quan di sản thiên nhiên thế giới từ thực tiễn Vịnh Hạ Long	328
27	TS. Tạ Hoàng Vân - Phó Giám đốc Cung Triển lãm Quy hoạch Kiến trúc Xây dựng Quốc gia, Bộ Xây dựng	Tiềm năng kinh tế di sản gắn với đặc trưng văn hóa vùng	338
28	TS. Dư Văn Toán - Viện Khoa học môi trường, biển và hải đảo	Danh hiệu toàn cầu PSSA- Giải pháp bảo vệ bền vững môi trường biển Quảng Ninh	348
29	TS. Trần Thị Tuyết - Viện Địa lý nhân văn	Mô hình quản lý di sản thiên nhiên thế giới vịnh Hạ Long – quần đảo Cát Bà	361

30	TS.KTS Phạm Thị Nhâm; Ths.KTS. Lê Hoàng Phương - Viện Quy hoạch đô thị và nông thôn quốc gia, Bộ Xây dựng	Quy hoạch phát triển thành phố Hạ Long gắn với bảo tồn và phát huy giá trị di sản Vịnh Hạ Long	37
31	TS. Nguyễn Đình Hòa; ThS. Phạm Thị Thanh - Viện Kinh tế Việt Nam	Phát triển kinh tế di sản theo hướng chuyển đổi kép nhằm phát triển bền vững thành phố Hạ Long	38
32	TS. Đặng Thuỳ Dung, TS. Đặng Thị Minh Tâm, Th.s. Phan Thu Trang – Trường Đại học Ngoại ngữ-du lịch Trường Đại học Công nghiệp Hà Nội	Phát triển sản phẩm du lịch ban đêm ở thành phố Hạ Long theo hướng bền vững	39
33	TS. Đỗ Danh Huân – Viện Sử học-Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam	Kinh tế di sản nhìn từ lễ hội truyền thống ở Quảng Ninh	41
34	TS. Nguyễn Thị Hồng Tâm, Lê Việt Dũng - Viện Kinh tế Việt Nam	Kinh nghiệm phát triển du lịch bền vững của Singapore và hàm ý đối với Việt Nam	42
35	TS.KTS Phạm Thị Nhâm - Viện Quy hoạch đô thị Nông thôn Quốc gia	Từ Vịnh Xanh đến Phố Xanh - Tư duy về phát triển đô thị bền vững cho Hạ Long	43
36	NCS. Bùi Nhật Huy - Viện Kinh tế Việt Nam	Một số vấn đề lý luận, xu hướng chuyển đổi xanh, tăng trưởng kinh tế xanh và gợi ý cho tỉnh Quảng Ninh	44
37	Bà Vương Phan Liên Trang - Phó Tổng giám đốc Tập đoàn EnCity	Mô hình, tầm nhìn cho đô thị biển, đô thị di sản bền vững thành phố Hạ Long “Nhìn từ kinh nghiệm quốc tế”	454
38	Đồng chí Bùi Thị Vân Anh - Viện Địa lý Nhân văn	Nuôi trồng thủy sản ở Quảng Ninh, vấn đề và giải pháp	475
39	Đồng chí Cao Tuấn Phong - Viện Kinh tế Việt Nam	Phát triển kinh tế di sản tại Hạ Long: Lý luận và thực tiễn	487
40	Đồng chí Phạm Bích Ngọc - Viện Kinh tế Việt Nam	Kinh tế di sản: Trường hợp thành phố Hạ Long - Quảng Ninh	495
41	Trần mai Trang, Trần Đình Nuôi - Viện Kinh tế Việt Nam	Thu hút đầu tư theo phương thức đối tác công tư trong xử lý môi trường đô thị ở thành phố Hạ Long	516

42	Đồng chí Vũ Kiên Cường - Trưởng ban Ban quản lý Vịnh Hạ Long	Nghiên cứu đánh giá hiện trạng và giải pháp bảo tồn hòn Trống Mái, vịnh Hạ Long	527
43	Lãnh đạo Sở Du lịch	Xây dựng khu vực vịnh Cửa Lục trở thành “viên ngọc bích tỏa sáng” bên cạnh vịnh Hạ Long - Vai trò trong việc Phát triển Quảng Ninh trở thành trung tâm du lịch kết nối khu vực và thế giới	534
44	Đồng chí Bùi Thị Giang – Sở Văn hoá và Thể thao	Khai thác kinh tế di sản để phát huy hệ giá trị địa phương của tỉnh Quảng Ninh	542

KHAI THÁC CÁC GIÁ TRỊ DI SẢN CHO PHÁT TRIỂN KINH TẾ DU LỊCH BỀN VỮNG VỊNH HẠ LONG

Phó Giáo sư, Tiến sĩ NGUYỄN THỊ SONG HÀ

Thạc sĩ NGUYỄN VĂN PHONG

Học viện Khoa học xã hội, Đại học Mỏ địa chất Hà Nội

Tóm tắt

Di sản Vịnh Hạ Long bao gồm các di sản thiên nhiên gồm hệ sinh thái có cảnh quan đẹp tự nhiên và di sản văn hóa bao gồm các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể được hình thành, phát triển và được trao truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Vịnh Hạ Long được UNESCO ghi danh, công nhận là di sản thiên nhiên thế giới đầu tiên của Việt Nam về giá trị cảnh quan tự nhiên, địa chất địa mạo, là nơi có nhiều di sản văn hóa mang đậm bản sắc riêng gắn với lịch sử hình thành và phát triển của khu vực đồng bằng sông Hồng. Hiểu rõ vị trí, vai trò của di sản đối với quá trình phát triển bền vững, đồng thời là một thành viên của Ủy ban di sản thế giới, tỉnh Quảng Ninh đã có những hành động cụ thể nhằm bảo tồn, phát huy và khai thác có hiệu quả các di sản, biến di sản trở thành sức mạnh mềm, là nguồn lực quan trọng nhằm phát triển du lịch, kinh tế - xã hội địa phương, hội nhập với khu vực và quốc tế. Dựa trên "tài nguyên di sản" nhiều sản phẩm du lịch chất lượng cao, đa dạng, có thương hiệu mạnh, mang đậm bản sắc văn hóa của vùng đất, con người Quảng Ninh, cảnh quan thiên nhiên được đưa vào khai thác khá hiệu quả như (1) Du lịch biển đảo; (2) Du lịch văn hóa, tâm linh; (3) Du lịch cộng đồng, sinh thái... gắn với văn hóa đặc trưng của 4 vùng du lịch trọng điểm là Hạ Long; Vân Đồn - Cô Tô; Móng Cái; Đông Triều - Uông Bí - Quảng Yên. Các sản phẩm du lịch gắn liền với di sản vịnh Hạ Long theo hướng xây dựng những sản phẩm du lịch, dịch vụ đẳng cấp quốc tế được duy trì và phát huy đã giúp cho Vịnh Hạ Long trở thành điểm đến hấp dẫn đối với du khách nước ngoài và trong nước suốt nhiều năm qua. Song trong bối cảnh hiện nay, để Vịnh Hạ Long phát huy tối đa giá trị di sản, trở thành động lực cho phát triển kinh tế du lịch bền vững, nằm trong mạng lưới các thành phố sáng tạo của UNESCO, là thành phố của di sản, kì quan,... phải có những giải pháp, cơ chế, chính sách phù hợp nhằm thực hiện tốt các mục tiêu đặt ra là hết sức cần thiết.

1. Mở đầu

Du lịch đã và đang được coi là một ngành kinh tế có tính phổ quát toàn cầu, được mệnh danh là ngành "công nghiệp không khói" đem lại nhiều lợi ích cho quốc gia, dân tộc. Phát triển du lịch sẽ góp phần vào chuyển dịch cơ cấu kinh tế, mang lại nguồn thu ngân sách quốc gia, thu hút vốn đầu tư và xuất khẩu hàng hóa tại chỗ, tác động tích cực đối với phát triển các ngành kinh tế có liên quan. Khẳng định vai trò của du lịch nói chung, kinh tế du lịch nói riêng đối với sự phát triển, trong những

của thành phố Hạ Long trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

Quảng Ninh là địa phương nằm ở khu vực kinh tế trọng điểm của vùng đồng bằng sông Hồng và Chiến lược phát triển bền vững kinh tế biển Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045⁷⁹, có nhiều tiềm năng, lợi thế về di sản thiên nhiên, văn hóa, trong đó Vịnh Hạ Long là di sản thiên nhiên thế giới đầu tiên của Việt Nam được UNESCO ghi danh về giá trị cảnh quan tự nhiên (1994), địa chất địa mạo (2000). Năm 2023 vừa qua, tại kì họp thường niên lần thứ 45, Ủy ban Di sản thế giới đã ban hành quyết định phê duyệt mở rộng ranh giới di sản thế giới Vịnh Hạ Long bao gồm cả quần đảo Cát Bà của tỉnh Hải Phòng. Đây là những điều kiện thuận lợi để Vịnh Hạ Long trở thành trung tâm phát triển kinh tế du lịch trọng điểm của Quảng Ninh, có vai trò quan trọng trong định hướng xây dựng thành phố Hạ Long nằm trong mạng lưới các thành phố sáng tạo của UNESCO, là điểm đến của các sự kiện quốc gia và quốc tế, thành phố của di sản, ki quan và đẩy mạnh phát triển kinh tế biển và liên kết vùng. Trong bối cảnh đổi mới, hội nhập, toàn cầu hóa và cuộc cách

Ngày 22/10/2018, Hội nghị lần thứ 8 (khóa XII), Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã thông qua Nghị quyết số 36-NQ/TW về “Chiến lược phát triển bền vững kinh tế biển Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045” (gọi tắt là Chiến lược biển 2030), trong đó nhấn mạnh việc phát triển bền vững kinh tế biển trên nền tảng tăng trưởng xanh, bảo tồn đa dạng sinh học, các hệ sinh thái biển; bảo đảm hài hòa giữa các hệ sinh thái kinh tế và tự nhiên, giữa bảo tồn và phát triển...

Thúc đẩy kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế di sản
của thành phố Hạ Long trong kỷ nguyên vươn mình của

Vịnh Hạ Long là một thắng cảnh thiên nhiên đẹp đậm nét đặc thù của vùng biển, đảo có vị trí chiến lược động lực phát triển kinh tế ở phía Bắc, hội nhập và liên kết văn hóa để đẩy mạnh phát triển du lịch trở thành Vịnh Hạ Long nằm ở phía Đông Bắc của Việt Nam Ninh, có diện tích 1.553km², với 1.696 hòn đảo; phần thị xã Quảng Yên, qua thành phố Hạ Long, thành phố đảo của huyện Vân Đồn; phía Đông bao gồm toàn bộ Nam giáp vịnh Bắc bộ; phía Tây Nam giáp đảo Cánh chim bay lên là nơi có cảnh quan thiên nhiên tươi đẹp (trong tổng số 1.133 hòn đảo đá vôi của Vịnh được sắp đặt với hệ thống non nước trùng điệp, cao nhô lên trên mặt biển cùng với đá vôi, hang động, xen lẫn những bãi cát dài trắng mịn, tạo nên bức tranh đầy nên thơ của “chôn chôn” của núi rừng và biển đảo, Vịnh Hạ Long có mức độ hữu 7 hệ sinh thái biển - đảo, nhiệt đới, cận nhiệt đới đó là hệ sinh thái rừng mưa nhiệt đới nguyên sinh thái rừng ngập mặn; hệ sinh thái bãi triều; hệ sinh thái hồ nước mặn. Các hệ sinh thái và sinh học vẫn đang tiến hóa và phát triển các quần xã động thực vật quý hiếm. Trong vùng loài cá, 545 loài động vật đáy biển, 154 loài san hô vật vùng ngập mặn, trong số này có nhiều loài thuộc thiên nhiên thế giới. Tại đây có nhiều loài thực ở các đảo đá vôi, mà không nơi nào trên thế giới (*Cycas tropophylla*), khô cử đài tím (*Chirita halongensis*), móng tai Hạ Long (*Impatiens schefflera alongensis*), hải vệ nữ hoa vàng (*Paspalum cây lá mọng hoặc trông xù xì như xương rồng huyết giác Dracaena cambodiana* (Liliac.)... mà đáng về chống chịu hạn của thực vật sa mạc. Vĩ thiên nhiên tạo ra, rất phù hợp để tạo ra các sản phẩm mạo hiểm, du lịch khám phá... với các chất lượng yêu cầu của thị trường khách du lịch đa dạng.

mạng khoa học công nghệ 4.0 đang diễn ra mạnh mẽ như hiện nay, để đạt được các mục tiêu đề ra, việc nghiên cứu và tìm ra những giải pháp, cơ chế phù hợp cho phát triển kinh tế du lịch bền vững Vịnh Hạ Long là hết sức cần thiết.

2. Di sản Vịnh Hạ Long - nguồn lực quan trọng cho phát triển kinh tế du lịch bền vững.

Vịnh Hạ Long là một thắng cảnh thiên nhiên đẹp nổi tiếng của Việt Nam mang đậm nét đặc thù của vùng biển, đảo có vị trí chiến lược quan trọng nằm giữa vùng động lực phát triển kinh tế ở phía Bắc, hội nhập và liên kết vùng, có nhiều giá trị di sản văn hóa để đẩy mạnh phát triển du lịch trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn. Vịnh Hạ Long nằm ở phía Đông Bắc của Việt Nam, thuộc địa phận tỉnh Quảng Ninh, có diện tích 1.553km², với 1.696 hòn đảo; phía Bắc và Tây Bắc kéo dài từ thị xã Quảng Yên, qua thành phố Hạ Long, thành phố Cẩm Phả, đến hết phần biển, đảo của huyện Vân Đồn; phía Đông bao gồm toàn bộ vịnh Bái Tử Long và phía Nam giáp vịnh Bắc bộ; phía Tây Nam giáp đảo Cát Bà (thành phố Hải Phòng). Vịnh Hạ Long là nơi có cảnh quan thiên nhiên tươi đẹp, độc đáo bao gồm 775 đảo đá vôi (trong tổng số 1.133 hòn đảo đá vôi của Vịnh Hạ Long - Quần đảo Cát Bà) được sắp đặt với hệ thống non nước trùng điệp, có thảm thực vật che phủ; đỉnh nhọn núi đá vôi nhô lên trên mặt biển cùng với đặc điểm karst liên quan như các mái vòm, hang động, xen lẫn những bãi cát dài trắng mịn... đã tạo nên cho Vịnh Hạ Long một bức tranh đầy nên thơ của “chốn bồng lai tiên cảnh”. Với sự giao thoa của núi rừng và biển đảo, Vịnh Hạ Long có mức độ đa dạng cao của châu Á khi sở hữu 7 hệ sinh thái biển - đảo, nhiệt đới, cận nhiệt đới liên kề, kế tiếp nhau phát triển, đó là hệ sinh thái rừng mưa nhiệt đới nguyên sinh; hệ sinh thái hang động; hệ sinh thái rừng ngập mặn; hệ sinh thái bãi triều; hệ sinh thái rạn san hô; hệ sinh thái đáy mềm; hệ sinh thái hồ nước mặn. Các hệ sinh thái này đại diện cho các quá trình sinh thái và sinh học vẫn đang tiến hóa và phát triển, thể hiện qua sự đa dạng của các quần xã động thực vật quý hiếm. Trong vùng vịnh Hạ Long có mặt trên là 300 loài cá, 545 loài động vật đáy biển, 154 loài san hô, 139 loài rong biển, 31 loài thực vật vùng ngập mặn, trong số này có nhiều loài thuộc danh mục đỏ của Hiệp hội bảo tồn thiên nhiên thế giới. Tại đây có nhiều loài thực vật đặc hữu, chỉ thích nghi sống ở các đảo đá vôi, mà không nơi nào trên thế giới có được như hiên tuế Hạ Long (*Cycas tropophylla*), khô cử đài tím (*Chirita drakei*), cọ Hạ Long (*Livistona halongensis*), móng tai Hạ Long (*Impatiens verrucifera*), ngũ gia bì Hạ Long (*schefflera alongensis*), hải vệ nữ hoa vàng (*Paphiopedilum concolor*)... Các loài cây lá mọng hoặc trông xù xì như xương rồng *Euphorbia antiquorum* (*Euphorb.*), huyết giác *Dracaena cambodiana* (*Liliac.*)... mang lại cho thảm thực vật ở đây một dáng vẻ chống chịu hạn của thực vật sa mạc. Với những đặc điểm về địa hình... do thiên nhiên tạo ra, rất phù hợp để tạo ra các sản phẩm du lịch đặc thù như du lịch mạo hiểm, du lịch khám phá... với các chất lượng dịch vụ du lịch khác nhau đáp ứng yêu cầu của thị trường khách du lịch đa dạng.

Bên cạnh đó, Quảng Ninh có hệ thống di sản văn hóa phong phú và độc đáo. Theo thống kê toàn tỉnh hiện có 632 di tích lịch sử văn hóa và danh lam thắng cảnh, trong đó có 5 khu di tích quốc gia đặc biệt (DTTC vịnh Hạ Long, DTLS Bạch Đằng, DTLS và DLTC Yên Tử, DTLS Khu di tích Nhà Trần tại Đông Triều và DTLS Cửa Ông - Cặp Tiên). Cùng với đó, có trên 360 di sản văn hóa phi vật thể đã được kiểm kê với 6 di sản nằm trong danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia (Nhảy Then cổ của người Tày ở Bình Liêu, hát nhà tơ (hát, múa cửa đình), lễ hội đình Cửa Ông (TP Cẩm Phả), lễ hội Tiên Công (TX Quảng Yên), lễ hội đình Trà Cổ (Móng Cái), lễ hội đình Quan Lạn (Vân Đồn). Riêng thực hành Then của người Tày, Nùng, Thái ở Việt Nam mà Quảng Ninh có đại diện là Then của người Tày ở Bình Liêu đã được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại. Đây chính là nguồn tài nguyên du lịch có sức hấp dẫn mạnh mẽ thu hút ngày càng nhiều khách tham quan trong và ngoài nước đến Quảng Ninh.

Nằm trong tổng thể các di sản tỉnh Quảng Ninh, Vịnh Hạ Long cũng được biết đến với các di sản văn hóa khảo cổ, văn hóa lịch sử, cái nôi cư trú của người Việt cổ với 3 nền văn hóa tiền sử kế tiếp nhau: văn hóa Soi Nhụ, văn hóa Cái Bèo và văn hóa Hạ Long cách ngày nay từ 18.000 đến 3.500 năm. Đặc biệt, cộng đồng ngư dân các làng chài trên Vịnh vẫn còn bảo lưu những nét văn hóa truyền thống độc đáo mang đậm bản sắc của người vùng biển Hạ Long. Thành phố Hạ Long hiện có gần 100 di tích lịch sử, văn hóa, thắng cảnh, trong đó, có 1 di tích cấp quốc gia đặc biệt là Danh thắng Vịnh Hạ Long, 6 di tích cấp quốc gia, 16 di tích lịch sử cấp tỉnh, 73 di tích nằm trong danh mục được kiểm kê, phân loại, cùng nhiều di tích khảo cổ thời sơ sử và tiền sử. Trên địa bàn TP Hạ Long hiện có 16 lễ hội truyền thống, lễ hội hiện đại như: Lễ hội chùa Long Tiên, Lễ hội đền bà Men, Lễ hội đền Trần Quốc Nghiễn, Lễ hội làng Bằng Cả, Lễ hội đại kỳ phúc đình nghề Vạn Yên, Lễ hội đình Giang Võng... Có thể thấy sự đa dạng về tài nguyên thiên nhiên, tài nguyên văn hóa cùng với các di sản được UNESCO công nhận,... là điều kiện thuận lợi để thành phố Hạ Long hình thành các sản phẩm du lịch đặc thù nhằm thu hút khách du lịch trong nước và nước ngoài đến thăm quan, khám phá, trải nghiệm, đẩy mạnh liên kết vùng, liên kết các điểm đến, qua đó thúc đẩy du lịch trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn và hướng tới phát triển xanh, bền vững.

3. Phát huy di sản trong xây dựng sản phẩm du lịch và phát triển kinh tế du lịch hiện nay

Dựa trên "tài nguyên di sản" trên địa bàn, trong đó có di sản thiên nhiên thế giới Vịnh Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh đã phát huy hiệu quả giá trị các di sản trong xây dựng và phát triển các sản phẩm du lịch đặc sắc. Nhiều sản phẩm du lịch chất lượng cao, đa dạng, có thương hiệu mạnh, mang đậm bản sắc văn hóa của vùng đất, con người Quảng Ninh gắn với tài nguyên tự nhiên, hóa đặc trưng của 4 vùng du lịch trọng điểm là Hạ Long; Vân Đồn - Cô Tô; Móng Cái; Đông Triều - Uông Bí - Quảng Yên được hình thành và khai thác khá hiệu quả, gồm (1) Du lịch biển đảo; (2) Du lịch văn hóa, tâm linh; (3) Du lịch cộng đồng, sinh thái; (4) Du lịch biên giới. Thời

THAM LUẬN TẠI HỘI THẢO KHOA HỌC

Thúc đẩy kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế di sản

của thành phố Hạ Long trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

---

gian qua, việc phát huy di sản để đẩy mạnh phát triển du lịch biển đảo, du lịch cộng đồng sinh thái ở vùng du lịch trọng điểm Hạ Long đã đem lại hiệu quả lớn, thu hút được số lượng khách du lịch trong và ngoài nước đến thăm quan, lưu trú và trải nghiệm... từ đó tạo điều kiện, cơ sở cho giải quyết các vấn đề phát triển kinh tế - xã hội, giải quyết việc làm, tăng thu nhập cho người dân địa phương và các doanh nghiệp trong tỉnh và phát triển cơ sở hạ tầng. Nhờ có hoạt động du lịch được đẩy mạnh mà nhiều sản phẩm có tiềm năng trở thành động lực để phát triển thị trường sản phẩm và dịch vụ văn hóa như du lịch di sản, du lịch văn hóa - lịch sử, du lịch làng nghề, du lịch khám phá, du lịch trải nghiệm, du lịch thể thao, du lịch văn hóa tâm linh, du lịch MICE, du lịch lễ hội. Các sản phẩm du lịch trên Vịnh Hạ Long ngày càng được đa dạng hóa dựa trên việc khai thác tài nguyên, thế mạnh của di sản văn hóa gồm các sản phẩm du lịch biển đặc trưng của Vịnh Hạ Long như vận chuyển khách thăm quan du lịch, lưu trú, nghỉ đêm, thăm quan hang động, leo núi, ngắm cảnh, tắm biển, chèo thuyền kayak, đồ chèo tay, xuống cao tốc, các sản phẩm cao cấp đáp ứng thị trường khách, dành cho khách chi trả cao như du thuyền khám phá, dịch vụ bay trực thăng ngắm cảnh Vịnh Hạ Long, thủy phi cơ. Để Vịnh Hạ Long trở thành một điểm đến hấp dẫn hàng đầu châu Á và để du lịch Vịnh Hạ Long trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn, trọng điểm... nhiều hoạt động, hình thức tuyên truyền, quảng bá Di sản thiên nhiên thế giới vịnh Hạ Long được tỉnh Quảng Ninh nói chung, thành phố Hạ Long nói riêng triển khai và đạt hiệu quả tích cực như: kết nối, trao đổi thông tin với website của tổ chức UNESCO, mạng lưới Di sản biển, Câu lạc bộ các vịnh đẹp nhất thế giới, tổ chức New 7 Wonders, các ban quản lý di sản thế giới tại Việt Nam... góp phần thúc đẩy sự hợp tác, liên kết trong tuyên truyền, quảng bá, trao đổi kinh nghiệm quản lý và phát triển du lịch. Việc mở rộng quan hệ hợp tác, thúc đẩy phát triển thị trường và công tác quảng bá, xúc tiến và xây dựng thương hiệu du lịch Hạ Long - Quảng Ninh gắn liền với di sản vịnh Hạ Long theo hướng xây dựng những sản phẩm du lịch, dịch vụ đẳng cấp quốc tế được duy trì và phát huy. Công tác phối hợp liên kết phát triển du lịch với các địa phương trọng điểm về du lịch trong nước và quốc tế; tính kết nối giữa các tour, tuyến, điểm, khu du lịch, sản phẩm du lịch để gia tăng giá trị của chuỗi sản phẩm nhằm tăng thời gian lưu trú và chi tiêu của khách du lịch được quan tâm, đẩy mạnh. Xác định việc mở rộng thị trường khách du lịch quốc tế đến với Vịnh Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh đã chỉ đạo xây dựng chiến lược phát triển thị trường du lịch, chú trọng phát triển các thị trường khách quốc tế từ các quốc gia như Trung Quốc, Đông Bắc Á, ASEAN, châu Âu, Nga, Bắc Mỹ, Nam Á, Trung Đông và hướng đến các dòng khách có khả năng chi trả cao... Vì thế, hàng năm khách du lịch trong và ngoài nước đến với Vịnh Hạ Long ngày càng nhiều. Theo thống kê cho thấy, giai đoạn 2019 đến năm 2022, tổng lượng khách đạt trên 38 triệu lượt khách (trong đó khách quốc tế đạt 6,6 triệu lượt), tổng thu từ du lịch đạt trên 80.778 tỷ đồng. Năm 2022, ngành du lịch Quảng Ninh đã có bước phục hồi mạnh mẽ: Tổng khách du lịch đạt 11,6 triệu lượt khách (tăng 164,6% so với cùng kỳ), trong đó khách quốc tế đạt 304,000 lượt; tổng thu đạt 22,599 tỷ (tăng 191,8% so với cùng

THAM LUẬN TẠI HỘI THẢO KHOA HỌC

Thúc đẩy kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế di sản

của thành phố Hạ Long trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

kỳ). Năm 2023, Quảng Ninh đón thêm 15 triệu lượt khách, doanh thu đạt 32 nghìn tỷ đồng. Từ đầu năm 2024 đến tháng 7/2024, Quảng Ninh đã đón khoảng 13 triệu lượt khách du lịch, trong đó có hơn 2,2 triệu lượt khách quốc tế; tổng thu du lịch ước đạt trên 29.300 tỷ đồng.

Theo báo cáo của Ban Quản lý vịnh Hạ Long, lượng khách trong nước và quốc tế tham quan vịnh Hạ Long ngày càng tăng mạnh, nhất là khách quốc tế chủ yếu đến từ các nước Hàn Quốc, Ấn Độ, châu Âu, châu Mỹ, khách Hàn Quốc, Ấn Độ, Malaysia tăng đột biến trong vài năm trở lại đây... Các điểm đến được nhiều du khách quốc tế lựa chọn như: Động Thiên Cung, Hòn Gà Chọi, Hang Dầu Gỗ, Đảo Ti Tê, Hang Luồn, Hang Ba Hang... Lượng khách nội địa thường tăng mạnh vào dịp đầu hè, ngày thường cũng luôn duy trì ít nhất cũng khoảng 15.000 khách/ngày. Năm 2023, vịnh Hạ Long đón khoảng 2,6 triệu khách, trong đó lượng khách quốc tế và trong nước ngang nhau, đạt doanh thu khoảng 800 tỷ đồng, trong khi chỉ tiêu của Quảng Ninh giao năm là khoảng 790 tỷ đồng. Cả năm 2023 đã có hơn 110 lượt chuyến tàu du lịch xuất bến, trong đó hơn 19.600 chuyến tàu lưu trú qua đêm. Khách lưu trú qua đêm trên vịnh Hạ Long là 484.000 người, trong đó khách nước ngoài là hơn 405.000 người. 6 tháng đầu năm 2024 vịnh Hạ Long đón 1.648.236 lượt khách tham quan bằng 136,8% so với cùng kỳ năm 2023, trong đó khách trong nước là 608.749 lượt khách, khách nước ngoài là 1.039.487 lượt khách; thu phí tham quan đạt 496,4 tỷ đồng bằng 140,8% so với cùng kỳ năm 2023, đạt 62% kế hoạch năm giao.

Có thể thấy, di sản và du lịch có sự liên kết chặt chẽ với nhau, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương. Chính nhờ các di sản thiên nhiên, di sản văn hóa và các di tích lịch sử... đã trở thành tiền đề, nguồn lực quan trọng để du lịch phát triển; ở chiều ngược lại, du lịch phát triển đã tạo nguồn lực đầu tư trở lại cho công tác bảo tồn, phát huy giá trị của di sản cũng như mang đến lợi ích kinh tế, xã hội cho cộng đồng. Để khai thác tài nguyên, giá trị di sản gắn với phát triển bền vững nhằm đảm bảo duy trì chất lượng môi trường thiên nhiên và xã hội, vì lợi ích cộng đồng, nâng cao trải nghiệm của khách tham quan, du lịch trên Vịnh Hạ Long, thành phố Hạ Long đã và đang chú trọng phát triển sản phẩm du lịch văn hóa, sinh thái, du lịch cộng đồng như tham quan, trải nghiệm giá trị văn hóa độc đáo của cộng đồng ngư dân trên vịnh Hạ Long, các di tích khảo cổ,...

Tuy nhiên để bảo tồn, phát huy được di sản Vịnh Hạ Long trong chiến lược phát triển thời gian tới, để kinh tế du lịch phát triển trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn, phát triển bền vững... không đơn thuần chỉ dựa vào các loại hình di sản các sản phẩm du lịch đã và đang khai thác... mà cần phải "sáng tạo" trong các phương thức tổ chức và xây dựng sản phẩm du lịch phù hợp với sự đa dạng, phong phú của thị trường khách du lịch hiện nay để từ đó Quảng Ninh nói chung, Vịnh Hạ Long nói riêng trở thành điểm đến hấp dẫn và thành phố của di sản.

Thực hiện Nghị quyết số 30-NQ/TW, ngày 23/11/2022, của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng sông Hồng đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, trong đó Quảng Ninh được coi là khu vực trọng điểm, có tính chiến lược để phát triển kinh tế vùng đồng bằng sông Hồng. Quy hoạch tỉnh Quảng Ninh thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050 được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 80/QĐ-TTg, ngày 11/2/2023, đưa ra mục tiêu phát triển tỉnh Quảng Ninh trở thành trung tâm du lịch kết nối khu vực và quốc tế, là trung tâm công nghiệp văn hóa với những khu nghỉ dưỡng cao cấp có hệ thống cơ sở vật chất đồng bộ, hiện đại, có sản phẩm du lịch đa dạng, đặc sắc, chất lượng cao, thương hiệu mạnh và sức hấp dẫn toàn cầu, có năng lực cạnh tranh cao, liên kết với các hãng hàng không, tàu biển, các tập đoàn du lịch hàng đầu quốc tế. Phần đầu đến năm 2030, Quảng Ninh đón được 25 triệu lượt khách du lịch, trong đó có khoảng 8 triệu lượt khách du lịch quốc tế. Quảng Ninh đã và đang khai thác hiệu quả 'nguồn tài nguyên di sản' để phát triển du lịch, "biến di sản thành hàng hóa" để sáng tạo ra nhiều sản phẩm du lịch độc đáo, khác biệt thu hút được sự quan tâm của du khách trong và ngoài nước. Cụ thể như trong vài năm trở lại đây, tỉnh Quảng Ninh, trong đó có thành phố Hạ Long đã tổ chức hàng loạt sự kiện văn hóa thể thao ở tất cả các địa phương như: Carnaval Hạ Long, các sự kiện ẩm thực, âm nhạc, hội chợ thương mại,... Ngày 24/8/2024, Lễ hội Thuyền buồm, dù bay, moto nước với chủ đề "*Vượt sóng Hạ Long - 2024*" do thành phố Hạ Long tổ chức đã gây ấn tượng mạnh mẽ tới du khách bởi sự độc đáo, mới mẻ, sôi động, lôi cuốn và hấp dẫn với những màn trình diễn hấp dẫn của các loại hình thể thao mặt nước và trên không như: Diễu hành thuyền buồm, biểu diễn mô tô nước nghệ thuật chạy theo đội hình, diễu hành cờ Tổ quốc; đồng diễn dù lượn paramoto trên không mang theo cờ Tổ quốc; trên mặt vịnh là moto nước và ván trượt chạy đội hình trình diễn pháo sáng, cờ Tổ quốc gắn đèn led,... Lễ hội khinh khí cầu "Thành phố Di sản - Sắc màu Hạ Long" năm 2024 cũng đã có những hoạt động hấp dẫn, đặc sắc như: Bay treo khinh khí cầu; tham quan khinh khí cầu; đêm hoa đăng khinh khí cầu; khí cầu trang trí mặt đất đã mang đến cho du khách những trải nghiệm thú vị, để biến tài nguyên di sản trở thành một ngành kinh tế du lịch đem lại hiệu quả cao cho phát triển kinh tế của địa phương, tạo công ăn việc làm cho người dân tỉnh Quảng Ninh, trong đó có thành phố Hạ Long đã đưa ra mục tiêu đón 19 triệu lượt khách du lịch trong năm 2024, trong đó chú ý đến khách du lịch nước ngoài đến thăm quan, lưu trú ở Vịnh Hạ Long,... nhiều hoạt động kích cầu du lịch đã được diễn ra. Theo Sở Du lịch Quảng Ninh trong năm 2024, tỉnh tổ chức hơn 90 chương trình, hoạt động trong đó, có 17 chương trình, sự kiện, hoạt động kích cầu du lịch quốc tế, cấp quốc gia và cấp tỉnh, với một số sự kiện văn hóa, thể thao có quy mô lớn được tổ chức vào quý III, quý IV/2024 như tại thành phố Hạ Long có các hoạt động: Giải chạy Vnexpress Marathon Amazing Ha Long với cung đường chạy trải dài bên vịnh di sản với quy mô 11.000 vận động viên trong và ngoài nước; Chương trình Đại nhạc hội Hàn Quốc và Việt Nam với chủ đề "Hạ Long - Kỳ quan thế giới, điểm đến của những ngôi sao" dự kiến sẽ được tổ chức vào

THAM LUẬN TẠI HỘI THẢO KHOA HỌC

Thúc đẩy kinh tế xanh, kinh tế số, kinh tế di sản

của thành phố Hạ Long trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

tháng 12/2024 tại Quảng trường Sun Carnival Hạ Long với quy mô khoảng 100 người, đêm diễn; một số sự kiện văn hóa, thể thao khác như: Giải 3 môn thể thao Bay Triathlon 51.1 Tuần Châu - Hạ Long 2024; Trưng bày chuyên đề "Sắc màu văn hóa phi vật thể Việt Nam tại Di sản thiên nhiên thế giới vịnh Hạ Long" tại hoan ẩm thực Quảng Ninh 2024...

Đẩy mạnh phát triển kinh tế di sản và trở thành trung tâm du lịch kết nối vùng và quốc tế tỉnh Quảng Ninh đang xúc tiến việc khai thác các tuyến du lịch biển từ một số địa phương của Trung Quốc để hoàn thành mục tiêu đón 3,5 triệu khách quốc tế. Với khách du lịch đường hàng không, tỉnh Quảng Ninh thông qua các doanh nghiệp du lịch, xây dựng tuyến bay qua Cảng hàng không quốc tế Vân Đồn như: đường bay Trung Quốc - Vân Đồn,; đường bay Jeju, Hàn Quốc - Vân Đồn - Quảng Ninh và đường bay nội địa khu vực phía Nam đến Quảng Ninh qua Cảng hàng không quốc tế Vân Đồn. Song song với những giải pháp này, tỉnh Quảng Ninh cũng đã có thành phố Hạ Long đẩy mạnh phát triển sản phẩm, chương trình du lịch mùa thu đông trên địa bàn tỉnh; nghiên cứu đưa vào khai thác các sản phẩm du lịch gắn với giá trị Di sản thiên nhiên thế giới vịnh Hạ Long theo hướng tăng thêm trải nghiệm cho khách du lịch; đưa vào khai thác hành trình kết nối vịnh Hạ Long - vịnh Bái Tử Long sau khi có quyết định công bố các hành trình tham quan du lịch tại vịnh Hạ Long, vịnh Bái Tử Long. Cùng với đó là khuyến khích các doanh nghiệp du lịch trên địa bàn đưa vào khai thác các sản phẩm du lịch mới của đơn vị như các sản phẩm du lịch biển đảo; du lịch cộng đồng, sinh thái; phát triển sản phẩm du lịch MICE thông qua việc thu hút các chương trình hội nghị, hội thảo của các Bộ, ngành Trung ương, các tổ chức kinh tế được tổ chức tại Quảng Ninh.

Di sản là cầu nối giữa quá khứ với hiện tại, giữa hiện tại và tương lai, cầu nối giữa các di sản từ các vùng miền, các địa phương, các đất nước, châu lục lại với nhau, là nguồn lực để phát triển kinh tế - xã hội, tạo công ăn việc làm cho người dân địa phương... vì thế việc khai thác, phát huy di sản gắn với du lịch một cách hiệu quả và phát triển bền vững tỉnh Quảng Ninh đã xây dựng cơ chế chính sách để đảm bảo sự cân bằng, hài hòa giữa bảo tồn di sản với phát triển sinh kế cho người dân, xây dựng cộng đồng trở thành trung tâm trong việc bảo vệ di sản để "sống trong di sản, bảo vệ di sản và hưởng lợi từ di sản"⁸⁰, đồng thời thực hiện giải pháp nâng cao tinh thần trách nhiệm, cam kết thực hiện tốt quy định trong công tác quản lý, phát huy giá trị di sản, đặc biệt là trong quản thể di sản được UNESCO công nhận. Tuy nhiên, trong bối cảnh hiện nay để Vịnh Hạ Long trở thành trung tâm phát triển kinh tế du lịch trọng điểm của Quảng Ninh, có vai trò quan trọng trong định hướng xây dựng thành phố Hạ Long nằm trong mạng lưới các thành phố sáng tạo của UNESCO, là điểm đến của các sự kiện quốc gia và quốc tế, thành phố của di sản, kì quan và đẩy mạnh phát triển kinh tế biển và liên kết vùng thì rất cần thiết phải có những cơ chế, giải pháp phù hợp.

⁸⁰ <https://bvhttdl.gov.vn/ninh-binh-danh-thuc-di-san-de-phat-trien-du-lich-20221108153920594.htm>

4. Một số giải pháp nhằm phát huy di sản Vịnh Hạ Long để phát triển kinh tế du lịch bền vững trong bối cảnh hội nhập, toàn cầu hóa hiện nay

- Một là, bám sát các cơ sở chính trị, cơ sở pháp lý và tình hình thực tiễn để cụ thể hóa các nhiệm vụ, triển khai công việc hiệu quả, trong đó chú trọng đến Nghị quyết 08-NQ/TW của Bộ Chính trị, về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn; Nghị quyết số 36-NQ/TW của Trung ương về Chiến lược phát triển bền vững kinh tế biển Việt Nam đến năm 2023, tầm nhìn đến năm 2045; Nghị quyết số 30-NQ/TW, ngày 23-11-2022, của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng sông Hồng đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 và Quyết định số 80/QĐ-TTg, ngày 11-2-2023, của Thủ tướng Chính phủ, phê duyệt Quy hoạch tỉnh Quảng Ninh thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050.

- Hai là, tiếp tục có những chính sách, quy hoạch mang tính chiến lược, dài hạn cho phát triển tổng thể tỉnh Quảng Ninh trở điểm đến hấp dẫn hàng đầu về du lịch di sản văn hóa khu vực châu Á và thế giới; thành phố Hạ Long trở thành thành viên của mạng lưới các thành phố sáng tạo trên thế giới của UNESCO, thành phố của di sản, kì quan. Khi xây dựng thành phố sáng tạo của UNESCO cần được nghiên cứu, triển khai theo lộ trình một cách đồng bộ, đồng thời đầu tư, nâng cấp cơ sở vật chất, phương tiện đi lại tại các bến cảng, bến neo đậu, cầu cảng; cải tạo điều kiện về kỹ thuật, an toàn tại các bến cảng... phù hợp với điều kiện tự nhiên, văn hóa bản địa của vùng đất, con người địa phương, đáp ứng tiêu chuẩn phục vụ khách du lịch theo tiêu chuẩn quốc tế, tạo ra nguồn năng lượng điện và nước sạch đủ cung cấp cho các điểm đến, chú ý đến các năng lượng tái tạo, có khả năng thích ứng và đối phó được tình trạng biến đổi khí hậu.

- Ba là, Hình thành các sản phẩm du lịch, loại hình du lịch có tính thống nhất, đa dạng, phù hợp với thị hiếu, nhu cầu của nhiều đối tượng du khách khác nhau, song vẫn đảm bảo được cái riêng, cái đặc sắc... để tạo sức hút cho du khách, “sao chép” các mô hình phát triển du lịch ở địa phương khác mà không thực tế với điều kiện tự nhiên, môi trường, văn hóa, con người ở địa phương.

- Bốn là, đẩy mạnh phát triển nguồn nhân lực phù hợp, đào tạo nguồn nhân lực tại chỗ có kiến thức, có kĩ năng, có trình độ ngoại ngữ, tin học, am hiểu văn hóa .... để phục vụ cho hoạt động du lịch tại địa phương. Để du lịch chiếm vị trí then chốt, trọng điểm trong nền kinh tế cần xác định đầy đủ, rõ ràng về yếu tố con người, yếu tố nguồn lực để phục vụ, quản lí, điều hành, phân phối... các sản phẩm du lịch. Chất lượng của dịch vụ du lịch phụ thuộc vào con người, phụ thuộc vào phẩm chất của người làm du lịch⁸¹. Do đó để du lịch trở thành một ngành kinh tế mũi nhọn, du lịch phát triển bền vững thì việc quan tâm, đầu tư và nắm bắt được các đặc điểm cơ bản của nhân lực du lịch (đó là nhân lực du lịch trực tiếp và gián tiếp; nhân lực du lịch thường xuyên và mùa vụ; nhân lực du lịch chuyên nghiệp và không chuyên nghiệp; trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, kinh nghiệm của nhân lực du lịch; giới

⁸¹ Nguyễn Phạm Hùng (2022), Văn hóa du lịch, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia, Hà nội, tr 308.

nhất của nhân lực du lịch, Lâm nghiệp của nhân lực du lịch, Nguồn hình của nhân lực du lịch (nhất là các sản phẩm du lịch) là hết sức quan trọng và cần thiết.

- Năm là, Đây là một quá trình chuyển đổi số trong hoạt động du lịch, tiếp cận quảng bá hình ảnh, di sản và các sản phẩm du lịch qua các nền tảng số, lưu trữ dữ liệu hình ảnh, hình ảnh minh chứng tại các di sản, di tích lịch sử, văn hóa... để thu hút du khách đến thăm quan, tham gia các hoạt động du lịch, tìm hiểu, khám phá của mình.

- Sáu là, nâng cao hiệu quả của công tác quản trị, tiếp tục rà soát, hoàn thiện các cơ chế quản lý di sản, nhất là cơ chế phối hợp liên ngành, liên vùng trong quản lý Di sản Văn hóa Lang - quần đảo Cát Bà.

- Bảy là, UBND thành phố Hà Lang cần phối hợp các địa phương trong tỉnh và ngoài tỉnh, với các cơ quan có liên quan, các nhà nghiên cứu, nhà quản lý, doanh nghiệp ít hành... có chiến lược, kế hoạch nhằm khai thác hiệu quả, đúng với tiềm năng các nguồn lực di sản để tạo ra các sản phẩm du lịch, xây dựng các điểm, tuyến du lịch mang đặc trưng, bản sắc địa phương... trong đó chủ ý liên kết vùng, liên kết các điểm đến, liên kết trong hào lớn, phát huy các di sản... đồng thời phát triển hội nhập và phát triển di sản. Đồng thời thành phố Hà Lang, người dân, các bên liên quan cần thống nhất trong suy nghĩ, hành động, trong đầu tư, hỗ trợ, kết hợp với các doanh nghiệp khác như ngành thủy sản, nuôi trồng và đánh bắt xa bờ, giao thông hàng hải, văn nghệ, dịch vụ hàng hải... để hình thành ngành kinh tế liên kết hợp với phát triển du lịch tại các huyện đảo, phát huy tối đa sự tham gia của cộng đồng địa phương trong các hoạt động du lịch biển đảo, tạo ra các hoạt động sinh kế, nâng cao thu nhập cho người dân. Thường xuyên lựa chọn các giá trị văn hóa đặc sắc, tiêu biểu để tạo ra các "sản phẩm du lịch trải nghiệm" tại thành phố Hà Lang, không chỉ các di sản UNESCO công nhận mà cả các giá trị, di sản văn hóa của các dân tộc cư trú và sinh sống trên địa bàn của tỉnh. Chẳng hạn như, hai năm một lần... tại trung tâm của thành phố Hà Lang vào buổi tối, sẽ có hoạt động diễn diễn trang phục truyền thống, văn nghệ, âm nhạc, trò chơi... của dân tộc thiểu số sinh sống tại Quảng Ninh.

- Tám là, Nhằm diện và xử lý hài hòa mối quan hệ giữa hào lớn với khai thác di sản với phát triển kinh tế - xã hội. Khai thác các giá trị di sản thông qua các hoạt động phát triển du lịch đòi hỏi phải có mục tiêu rõ ràng để đạt được sự tương tác tích cực giữa hai phía, chủ ý nguyên tắc phát triển bền vững, lấy phát triển bền vững làm cốt lõi, cân bằng giữa hào vệ di sản với phát triển du lịch, giữa lợi ích kinh tế - xã hội - môi trường, không làm ảnh hưởng đến tính nguyên bản, tính toàn vẹn và giá trị của di sản. Điều đó có nghĩa kiểm tra nguyên tắc hào vệ di sản văn hóa gắn với du lịch bền vững, du lịch có trách nhiệm, phải đặt lợi ích của di sản, văn hóa di sản, hào vệ di sản trước lợi ích kinh tế. Phát triển kinh tế, phát triển du lịch thông qua di sản nhưng không được quá tải so với sức chứa của di sản, làm tổn hại di sản, xung đột với di sản, văn hóa tinh thần của cộng đồng... chủ ý đảm bảo nguyên tắc

của phát triển bền vững (Phát triển kinh tế, Hạnh phúc của người dân địa phương, Bảo vệ tài nguyên, Bảo tồn và phát triển văn hóa, Sự hài lòng của du khách).

5. Kết luận

Di sản thiên nhiên thế giới Vịnh Hạ Long không chỉ là tài sản vô giá của Việt Nam mà còn cả của nhân loại đã và đang đóng góp quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội, giao lưu và hội nhập, góp phần làm đa dạng và phong phú bản đồ di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới. Thời gian qua, trên cơ sở các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, tỉnh Quảng Ninh đã bước đầu cân bằng hài hòa giữa bảo tồn và khai thác di sản, có sự chuyển hướng tiếp cận di sản vật chất sang hướng tiếp cận toàn diện, phát triển bền vững để di sản văn hóa “sống động” hơn, tác động tích cực hơn vào quá trình phát triển kinh tế - xã hội của địa phương, trong đó lấy cộng đồng làm trung tâm, trên cơ sở các tiêu chuẩn, công cụ của UNESCO nhằm hỗ trợ đặc lực cho địa phương trong quá trình phát triển bền vững, giúp người dân bảo vệ di sản để hưởng lợi từ di sản, quảng bá, hội nhập và tăng cường mối liên kết di sản với di sản, từ quá khứ - hiện tại đến tương lai, từ nội vùng- liên vùng và mở rộng trên phạm vi quy mô toàn cầu. Xác định di sản như một loại tài sản đặc biệt, di sản là hũm hũm có giá trị ngày càng gia tăng theo thời gian có tác động to lớn đến sự phát triển kinh tế du lịch bền vững, thành phố Hạ Long cần nhìn nhận và định hướng một cách rõ ràng, đúng đắn để bảo vệ, quản lý, khai thác một cách hiệu quả giá trị di sản Vịnh Hạ Long trong thời gian tới vì thế hệ hôm nay và cả các thế hệ mai sau.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thị Song Hà (2023), Phát huy giá trị di sản văn hóa để phát triển du lịch tỉnh Ninh Bình trở thành điểm đến hấp dẫn và ngành kinh tế mũi nhọn, Hội thảo cấp Quốc gia Định dạng bản sắc Ninh Bình gắn với xây dựng thương hiệu địa phương, Ninh Bình, tháng 8 năm 2023.
2. Nguyễn Phạm Hùng (2022), Văn hóa du lịch, Nxb. Đại học Quốc gia Hà Nội, tr.9.
3. Hội thảo Toàn quốc về Du lịch năm 2023 với chủ đề: *Đẩy nhanh phục hồi, tăng tốc phát triển* diễn ra vào ngày 15 tháng 3 năm 2023 tại thủ đô Hà Nội.
4. Hội thảo “Thế chế, chính sách và nguồn lực cho phát triển văn hóa” do Ủy ban Văn hóa, Giáo dục của Quốc hội khóa XV, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, Bộ Văn hóa - Thể thao và Du lịch, tỉnh Bắc Ninh tổ chức tại tỉnh Bắc Ninh, ngày 17/12/2022.
5. Phan Huy Xu, Võ Văn Thành (2018), *Du lịch Việt Nam từ lý thuyết đến thực tiễn*, NXB Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh.
6. Nguyễn Phú Trọng: “Ra sức xây dựng, giữ gìn và phát huy những giá trị đặc sắc của nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”, Tạp chí Cộng sản, số 979 (tháng 12/2021)
7. Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Luật Di sản văn hóa, 2001.
8. Thành phố Hạ Long, các báo cáo phát triển kinh tế - xã hội, du lịch...